

FENA

FISKEVÅRDS-
AVGIFTENS
euron tillbaka till
hemmavattnen

Till vad används
de 47 euro som
du betalat?

Vi träffade
en 80-årig
fiskeövervakare

Omakala:
De här fiskarna ska i
fortsättningen anmälas

Öringen tillbaka med fiskevårdsavgifter

4

Fiskare frågar ofta om fiskevårdsavgiften är till nytta just i de egna hemmavattnen. En del av avgifterna återförs till regionerna som ägaresättning, vars användning bestäms av de lokala vattenägarna. I Savolax används pengarna till stöd för att få tillbaka öringen till strömmande vatten.

Så här används fiskevårdsavgiften på 47 euro

8

Vi tog reda på vad fiskevårdsavgiften du betalat har använts till de senaste åren. En stor del går direkt till vård av fiskevatten och fiskbestånd. Fokus ligger också på att ge råd och kommunikation åt fiskare.

Fiskevårdsavgifterna uppgick till närmare 10 miljoner euro

9

Fiskare betalar vanligtvis hela årets fiskevårdsavgift på en gång. Bland unga har dygns- och veckoavgifterna blivit populärare under de senaste åren.

En erfaren övervakare hittar även hemliga nät

10

Vi följde med på den 80-åriga fiskeövervakaren Esa Meriläins tur i Haukipudas. Vet du när övervakaren kan ge fiskaren en röd eller gul lapp?

Thorbjörn Sirén är årets fiskeövervakare

13

Tävlingen ordnades för andra gången. Vem som helst fick föreslå lämpliga kandidater. Sirén har arbetat som fiskeövervakare i Borgå och Sibbo skärgårdar i över 20 år.

Fiskare, hjälp till att återuppliva vandringsfiskarna!

14

I framtiden ska varje fiskare anmäla fångad lax, insjöfax, puckellax, öring, harr i havet eller söder om axeln Uleåborg–Suomusalmi, ål och saimenröding. En del fiskar ska släppas tillbaka omedelbart, medan puckellax alltid ska avlägsnas.

Så här gör du en fångstanmälan

17

Fångstfiskar anmäler du smidigast i Oma-kala-appen. Läs mer om hur du också kan göra en anmälan!

Små förändringar för fritidsfiske efter lax

18

I Finska viken och vissa kustområden i Bottniska viken får fritidsfiskare fånga två laxar per dag. I andra havsområden kan du fånga en fettfeneklippt lax per dag.

Fiske är en av skolbarnens favoriter

19

Särskilt pojkar i skolåldern vill njuta av att fiska, enligt en nationell undersökning. Andra populära hobbyer var fotboll, parkour, datorspel och moped.

Saimenrödingen: äntligen goda nyheter

20

Förlusten av den biologiska mångfalden kanske inte fortsätter obönhörligt överallt. Efter att nästan ha varit dömd till utrotning för tio år sedan har rödingen i Vuoksens vattendrag, saimenrödingen, visat tecken på återhämtning.

Korta nyheter

22

Abborre var återigen den vanligaste fångsten. En utredning genomfördes om fisket av bäcköring. Kvarlämnad fångst förargar människor

Fiskekortet

24

På baksidan hittar du som vanligt ditt fiskekort, och ett kort för en liten fiskare. Klipp ut kortet, plasta in det så att det tål fukt och ha med dig det på fisketurerna.

En affisch om fiskar som måste anmälas

Det finns en fin affisch i tidningen! Asmo Raimoaho har illustrerat alla fiskar som fiskare måste göra fångstanmälan för.

Vad är Fena?

Tidningen Fena utkommer en gång om året och delas ut från våren fram till hösten till fiskare som under innevarande år har betalat fiskevårdsavgiften för hela kalenderåret. På tidningens baksida finns mottagarens personliga fiskekort. Tidningen produceras i samarbete mellan aktörer inom den offentliga förvaltningen och fiskeorganisationerna, och den finansieras av fiskevårdsavgifterna.

Tre sätt att hjälpa fiskbestånden

Många fiskarter klarar sig dåligt, men samtidigt vill man öka konsumtionen av inhemsk fisk, vilket till och med är skrivet i regeringsprogrammet. Hur kan man både hjälpa och konsumera fisk? Det finns kanske ett överraskande svar på frågan, men många fiskare gillar det: "genom att fiska".

I denna tidning presenterar vi tre punkter som är till nytta för fisken, och som du bör komma ihåg: genom att betala fiskevårdsavgiften, rikta fisket rätt och rapportera fångsten har du redan gjort mycket för fisken.

Det första, alltså fiskevårdsavgiften, har du förmodligen redan koll på, eftersom du läser tidningen Fena som delas ut till de som har löst in fiskevårdsavgiften för hela året.

Visste du att ungefär hälften av den fiskevårdsavgift du betalar går direkt till fisken och fiskevattnen? I år, i de fiskvattenprojekt som finansieras med fiskevårdsavgiftsmedel, ligger tonvikten på att säkra mångfalden av naturliga fisk- och kräftbestånd.

Den andra hälften av fiskevårdsavgiften går också till bra saker, som rådgivning, upplysande kommunikation eller fiskeriområdenas arbete.

En annan sak för att främja fisk och konsumtion, där du kan hjälpa till, är naturligtvis själva fisket. En ansvarsfull fiskare som gillar att äta fisk fokuserar på att fiska arter som tål fiskas. Till exempel abborre, gädda, gös eller sik som är favoriter för många fritidsfiskare är även favoriter vid middagsbordet, vilket är bra.

Det tredje viktiga du kan göra för fisken är det du kan göra efter fisketuren. Kom ihåg att lämna en fångstrapport även när du inte måste. Det smidigaste är att ladda ner Omakala-appen, där du kan skriva upp alla dina fångster direkt.

I år ska för första gången sju arter eller stammar av fisk rapporteras inom två veckor efter fångst. Anmälan ska göras även om du släpper tillbaka fångsten i vattnet. I mitten av denna tidning hittar du en affisch där du kan se alla arter som ska anmälas. Det lönar sig att hänga upp affischen i fiskestugan, om det finns en sådan.

Man vill ha mer information om fiskarna som ska anmälas så att fiskarna kan hjälpas på bästa möjliga sätt. I takt med att informationen ökar kan ordnandet av fiske och restaureringarna riktas bättre. Bland de arter som ska anmälas finns också en inkräktare som inte ska räddas utan hindras från att spridas: puckellax.

Det händer mycket bra saker för fisken just nu. I denna tidning berättar vi också om att saimenrödingen, som man redan trott gått förlorad, har väckts till liv igen. Långsiktigt och tålmodigt arbete lönar sig i slutändan.

Trevliga lästunder med tidningen Fena och god fiskelycka!

Sari Essayah
jord- och skogsbruksminister

FENA

9:e årgången
Utgivningsdatum 14.4.2025

CHEFREDAKTÖR
Aku Ahlholm, Forststyrelsen

REDAKTION
Jord- och skogsbruks-
ministeriet
Eija Kirjavainen (ordf.)
Roni Selén
Forststyrelsen
Jaakko Haapakoski
Naturresursinstitutet
Sinikka Jortikka

Närings-, trafik- och
miljöcentralen
Teemu Hentinen
Mikko Koivurinta
Päivi Pyyvaara

Suomen sisävesiammatti-
kalastajien liitto ry
Juha Piilola

Finlands Fritidsfiskares
Centralorganisation rf
Jaana Vetikko

Centralförbundet för
Fiskerihushållning
Tapio Gustafsson
Malin Lönnroth

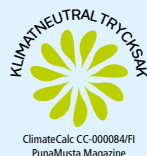
Finlands Yrkes-
fiskarförbund FYFF rf
Kim Jordas

LAYOUT
Oy Preesens Ab

TRYCKERI
PunaMusta

RESPONSBLANKETT
OCH TIDNINGSARKIV
Eraluvat.fi/Fena

ADRESSKÄLLA
Forststyrelsens kundregister
för jakt- och fisketillstånd
(fiskevårdsavgiftsregistret)

ÖRINGEN TILLBAKA med fiskevårds- avgifter

Ett delägarlag i Kuopio placerar ägarersättningarna från fiskevårdsavgifterna i ett projekt vars mål är att återställa öringen i lokala strömmande vatten. Vi utredde hur en del av fiskevårdsavgifterna direkt kan gynna fiskarnas hemmavatten.

Forskare **Miika Sarpakunnas** från Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy (SKYT Oy) vadar ända ner till vristerna vid ett lågt strömställe i Myllyjoki i Kuopio. Han går igenom vattenområdet med en elledande anod. Sarpakunnas elfiskar tillsammans med **Jani Palenius**. Fiskar som bedövas av elektricitet följer med strömmen in i håven. Männen går igenom hela forsplatsen från strand till strand, och rör sig uppströms.

Det primära syftet med elprovfisket är att utreda hur många öringssyngel som finns i bäcken. Det är fråga om ett projekt som genomförs av delägarlaget Rasvanki-Virmasvesi och vars mål är att återställa öringens naturliga livscykel i lokala strömmande vatten. Sammanlagt omfattar projektet åtta objekt där yngel har utplanterats, och vissa av dessa har restaurerats mot ett mer natur-

ligt tillstånd. Resultaten av utplanteringarna följs upp med årligt provfiske, där man går igenom hälften av objekten vartannat år.

– På den andra forsplatsen i samma å hittades förra hösten årsyngel med en täthet på 38 stycken per ar. Det är väldigt bra i våra vatten, säger **Timo Oranen**, aktiv sekreterare för projektet Taimen takaisin (*Öringen tillbaka*) och Rasvanki-Virmasvesi delägarlag.

Tätheten hos just årsyngel, det vill säga fisk som är en sommar gammal, är det som i första hand mäts vid provfisket, eftersom deras förmåga att klara sig, bäst berättar om livsmiljöns tillstånd. Att klara av den första sommaren är en flaskhals för att återställa öringen.

– Apparaten fångar också små fiskar bäst, medan större fiskar upptäcker el på längre avstånd och avlägsnar sig lättare från provytan. Om det på provområdet finns forsar

som fiskarna inte kommer upp längs finns det i allmänhet större fiskar nedströms, säger Sarpakunnas.

Fiskare frågar ofta om fiskevårdsavgiften är till nytta just i de egna hemmavattnen. Det arbete som Sarpakunnas, Palenius och Oranen presenterar är ett bra exempel på det.

En knapp tredjedel av varje fiskevårdsavgift återbetalas till områdena som ägarersättningar. Beslut om användningen av dem fattas lokalt. I området Rasvanki-Virmasvesi används pengarna till förmån för öringen, även om största delen av öringsprojektets pengar kommer från annat håll.

Tre typer av utplanteringar

Utplanteringarna kan göras som romutplanteringar eller genom att plantera ut antingen nykläckta eller så kallade startade yngel. Nykläckta yngel utplanteras när de fortfarande har en gulesäck kvar men redan kan simma. Med startade yngel avses yngel som under en viss tid har utfodrats i anläggningen innan de släpps ut i naturen.

Projektet producerar forskningsdata om i vilken ålder utplanterade yngel klarar sig bäst. Samtidigt kan man bedöma om ett visst område trots allt är lämpligt för utplanteringar.

Miika Sarpakunnas (blå jacka) och Jani Palenius utför elprovfiske längs med Saarinen i Myllyjoki. För elprovfiske krävs tillstånd av vattenområdets ägare och NTM-centralen samt lämplig utbildning. Elprovfiskeanordningen bildar ett elektriskt fält i vattnet som bedövar fiskarna och styr dem till fångstredskapet. Spänningen är 600 volt.

– Ynglen som utplanteras kostar pengar, så man vill inte kasta pengar i ån i onödan om de inte klarar sig på ett visst område, förklarar Oranen.

Enligt Sarpakunnas erfarenhet har de startade ynglen klarat sig överlägset bäst i strömmande vatten i Norra Savolax.

– Transporten av rom är förknippad med mekanisk belastning och höjning av vattentemperaturen, vilket säkert för sin del leder till att rommen i regel kläcks för tidigt jämfört med naturliga yngel, säger Miika Sarpakunnas.

Även om ynglen kläcks vid rätt tidpunkt är vårflödena starka i de kraftigt dikade avrinningsområdena i Norra Savolax. Vårflödena höjer snabbt vattenståndet och sköljer effektivt bort ynglen.

Öringen behöver steniga vattendrag

Enligt Oranen och Sarpakunnas ser man tydligt vid bäckens raka och täta steniga stränder att vattendraget en gång i tiden har behandlats.

– Inget strömmande vatten i detta område är i naturligt tillstånd. Orsaken är virkesflottning, som varit vanligt i Finland, eller sjösänkning, säger Oranen.

Öringsynglen skulle behöva en så splittad bäck som möjligt, vars stenar skulle erbjuda dem gömställen mot rovfiskar. Stenar gör också strömhastigheterna i vattendraget mångsidigare, vilket skapar platser där vattnet står stilla.

– Annars är ån som en ränna som sköljer bort små fiskar, säger Oranen.

Enligt Sarpakunnas skulle sommargamla yngel klara sig bäst vattendrag av typen v med ett flackt tvärsnitt, där det vid alla vattenstånd finns en grund strand.

– Då ryms rovdjuren inte så bra för att jaga yngel vid stränderna. I U-formade, rensade vattendrag är stränderna djupa och de fördjupas ytterligare när vattnet stiger, säger han.

Avrinningsområdet bör vara tillräckligt stort för att platsen inte ska torka ens under sommarens lågvattenföringstider.

Resultatet lovar gott

När objektet har provfiskats stiger Miika Sarpakunnas och Jani Palenius upp på torra land för att undersöka fångsten. Öringarna mäts och vägs och släpps sedan tillbaka i vattnet.

Nio öringar har hamnat i hinken, varav fem är yngel från samma sommar. Dessutom har gädda, abborre, lake och två stensimpor blivit fångst.

Sarpakunnas beskriver resultatet som en delseger.

– Detta var helt enligt förväntningarna, eftersom året har varit dåligt för hela Norra Savolax strömmande vatten. Temperaturen har varit hög och vattenföringen blev mycket liten i slutet av sommaren. Ställvis har det blivit nollresultat.

Utöver årsynglen bedömer Sarpakunnas grovt baserat på storleken av öringarna att två av dem är ett par somrar gamla, en sannolikt tre somrar gammal och en kanske redan fyra somrar gammal.

– Växthastigheten ökar ju större fiskarna blir. Men ju större de är, desto mer minskar dödligheten, dvs. möjligheterna att överleva förbättras och könsmognaden närmar sig. I det skede då flera könsmogna fiskar eller tecken på naturlig förökning börjar förekomma i objekten är det skäl att avsluta utplanteringen, säger Sarpakunnas.

Resultaten av elprovfisket tolkas enligt ett visst fångstbarhetsvärde som ger en uppskattning av det verkliga antalet yngel i det provfiskade området. Om det till exempel finns fyra öringsyngel kan man grovt taget anta att minst fyra av dem inte hittades.

Av nykläckta eller så kallade startande ungar överlever inte ens i goda fall mer än några enstaka procent, om det inte är fråga om helt särskilda platser.

Fallna träd har stor betydelse

Vi övergår till följande objekt, Kaijanjoki som rinner från Kivijärvi, som restaurerades i slutet av 1990-talet. Det finns stenar placerade här och var i ån. Oranen och Sarpakunnas är dock eniga om att man i dag skulle göra en grundligare restaurering.

– Man skulle ha dubbelt fler stenar. Men det ska åtminstone inte genast ändras radikalt. Man ska inte förstöra ett ekosystem som uppstått här på några tiotal år, säger Oranen.

Kunskapen om rätta restaureringsåtgärder har ökat. Tidigare kunde man endast anlägga lekbottnar, vars betydelse förblev liten, då ynglen inte hade de förhållanden

Sekreterare Timo Oranen (till vänster) och ordförande Matti Saastamoinen från delägarlaget Rasvanki-Virmasvesi granskar resultaten av värme- och pH-mätningar som laddats upp i en molntjänst.

Den största öringen som hittats i Myllyjoki är uppskattningsvis tre eller fyra år gammal.

som behövdes för att klara sig efter kläckningen.

De träd som fallit i bäcken erbjuder en grippta till exempel för bottenmossor, skapar skyddsplatser för öringar och berikar bottenjursproduktionen, vilket i sin tur förbättrar näringstillgången för öringarna.

– Hos oss har skogsbruket inte lämnat gamla träd på stränderna som skulle få falla i ån, även om trädet har en mycket stor roll i ekosystemet för strömmande vatten. Skogsbruket har förändrat våra bäckar inte bara genom dikning utan också på detta sätt, säger Sarpakunnas.

Skogens roll är viktig också för att det täta trädbeståndet skuggar bäckarna under sommarvärmen. Då stiger vattentemperaturen inte så kraftigt. Även om rekommendationerna om skyddszoner som lämnas vid bäckarnas kanter är tillräckliga enligt Oranen och Sarpakunnas är problemet att rekommendationerna ibland följs halvvägs. För mycket hänger på en enskild skogsägarers välvilja.

Värme och surhet hotar fiskarna

Tre små och en stor öring samt simpa, lake och kräfta tas upp från Saarisenjoki. Resultatet är en liten besvikelse, vilken man också var lite rädd för.

– Ämynningen ser ut att vara sådan som drabbas vid en värmebölja. Åns utlopp är lågt och ligger i en skyddad vik där det inte kommer åt att blåsa. Dessutom skiner solen i vikens innersta del just under den värsta tiden av dagen, säger Sarpakunnas.

Av öringarna tas en undervattensbild i en låda innan de släpps tillbaka i vattendraget.

Klimatförändringen och de varmare vatten utgör ett klart hot mot öringen.

– Vid våra mätstationer var sommarens högsta vattentemperatur 26,7 grader. Men det gällde lyckligtvis inte så många dagar, berättar Oranen.

Värst är värmeböljorna i juli, då vattenföringen redan har minskat och grundvattennivån sjunkit. I augusti börjar nätterna redan kyla ner vattnet.

Förutom värmen är vattnets surhet en annan viktig faktor som mäts. PH-värdet får inte understiga 5,5. Avrinningsvattnet från dikade skogsområden utgör ett hot.

Vid det här objektet visar pH-mätaren 6,3 och i det föregående 6,4, som enligt Oranen fortfarande är helt bra värden för naturligt vatten.

I projektet Taimen takaisin skaffades 2022 temperaturmätare och en pH-handmätare. I sommar installerades tre mätstationer som ger exakt mätinformation för forskare i projektet som finansierades av Saastamoisen säätiö och Östra Finlands universitets vattendragsforskning.

– Våra mätare mäter temperatur och pH varje halvtimme. En så noggrann mätning är helt exceptionell i naturliga vatten. Vi kan följa naturens kretslopp och regnens inverkan, säger Oranen.

Långsiktigt arbete

Ett problem med att återställa öringen är att moderfiskbestånden är gamla. Oron är att de odlade ynglens genetiska arvs massa har stagnerat i utvecklingen och att ynglen inte nödvändigtvis klarar sig lika bra i naturen som sina naturliga artfränder.

Ett av målen med projektet Taimen takaisin är att skapa nytt genetiskt material för den vilda öringen till ett nytt moderfiskbestånd, berättar Timo Oranen. Då skulle kanske en större del av ynglen som planteras ut överleva i naturen.

Arbetet är långsiktigt eftersom öringen är köns mogen tidigast vid cirka fyra års ålder. En del av fiskarna förblir lokala fiskar i ån och en del börjar eventuellt hitta föda i sjön för att slutligen kunna återvända till hem-bäcken för att leka. Detta förutsätter dock att fiskarna överlever i sjön i tre år.

Hur realistiskt är projektets mål?

– Det är ambitiöst. Många säger att vi inte kommer att lyckas, men jag anser att det måste vara målet. Man måste bara orka förbättra öringens levnadsförhållanden och inledningsvis göra utplanteringar, säger Timo Oranen. ■

FAKTA:

Ägarersättning gynnar fiskarens hemmavatten

- År 2024 fick man in 9,6 miljoner euro in i fiskevårdsavgifter, varav med ministerns beslut 29 % betalades som ägarersättningar, 26 % för hållbar nyttjande och vård av fiskevattnen samt fiskeövervakning, 21 % för fiskerirådgivning, 15 % för fiskeriområdesverksamhet, 8 % för utgifter som uppbörden av fiskevårdsavgiften föranleder och cirka 1 % för register.
- Ägarersättningarna är den andel som återgår till områdena, dvs. vattenområdenas ägare. Delägarlagen eller andra ägare av vattenområden beslutar om användningen av pengarna.
- Enligt Centralförbundet för Fiskerihushållnings utredning användes ägarersättningarna 2023 enligt följande: utplantering av fisk och kräftor 55 %, förvaltning 13 %, överföring till följande år 11,5 %, annan vård av fiskevattnen 6 %, vårdfiske 5 %, annan användning 4 %, fiskeövervakning 2 %. Dessutom användes små summor för skatter, bankkostnader, medlemsavgifter eller överfördes till ägarna.
- Ägarna använder de erhållna fiskevårdsavgiftsmedlen framför allt för att vårda fiskbestånden, varvid nyttan återgår till den som betalar fiskevårdsavgiften.
- I fjol fick delägarlaget i Rasvanki-Virmasvesi 6 000 euro i ägarersättningar. Ägarersättningarna utgör 24–30 procent av delägarlagets årsinkomster.

Så här används fiskevårdsavgiften på 47 euro

När fiskaren betalar sitt tillstånd gynnas fiskevattnen och fiskarna. Tidningen *Fena* har närmare utrett hur fiskevårdsavgiftsmedlen har använts under de senaste åren.

Fiskevårdsavgiften för hela året är 47 euro. Grovt sett går ungefär hälften av summan till förmån för fiskbeståndet eller fiskevattnen. En del direkt, en del indirekt.

Enligt NTM-centralernas beslut placeras 12 euro i projekt som främjar fiskerihushållningen, dvs. närmare bestämt i projekt som främjar vård, fiskeövervakning och hållbart nyttjande av fiskevattnen.

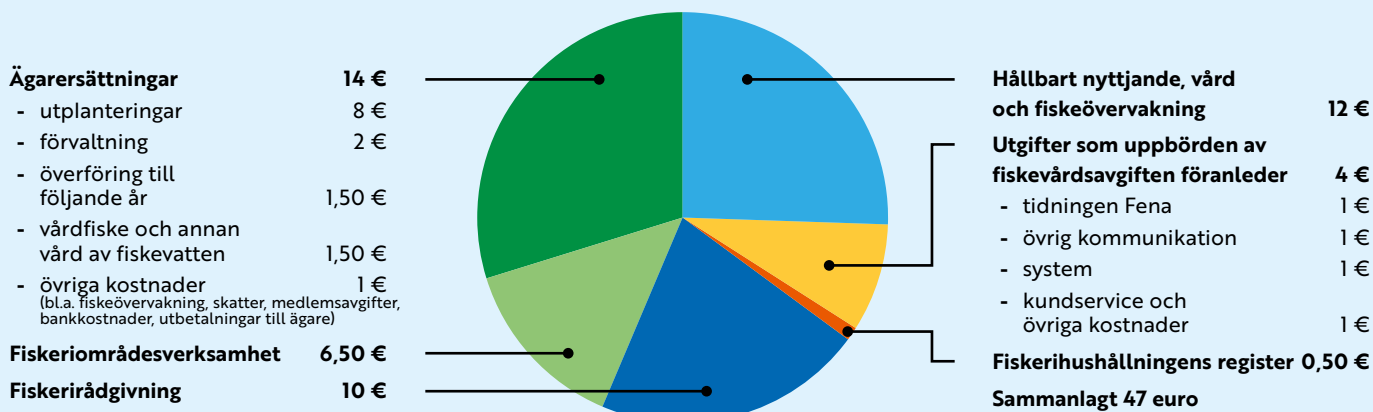
Även en stor del av ägarersättningarna gynnar fiskarna. Ersättningarnas andel av årsavgiften är 14 euro, som alltså återbetalas till områdena, dvs. vattenområdenas ägare. Ägarna till fiskevattnen använder största delen av pengarna (cirka 8 euro) till utplanteringar. Cirka en och en halv euro placeras i vårdfiske och annan fiskevård.

Detta är till direkt nytta för just det vatten- drag där fiskaren fiskar.

En betydande satsning ligger i rådgivningen och kommunikationen. Av de 47 euro som fiskaren betalar placeras 10 euro i rådgivning. Kommunikationen är en del av de så kallade utgifter som uppbörden av fiskevårdsavgiften föranleder: den andel av årsavgiften som tidningen *Fena* (som du nu läser) är cirka en euro och den övriga kommunikationen får en annan euro.

Dessa beräkningar är ungefärliga och grundar sig på Centralförbundets utredning om användningen av ägarersättningar och jord- och skogsbruksministeriets beslut under de senaste åren om användningen av fiskevårdsavgiftsmedlen. ■

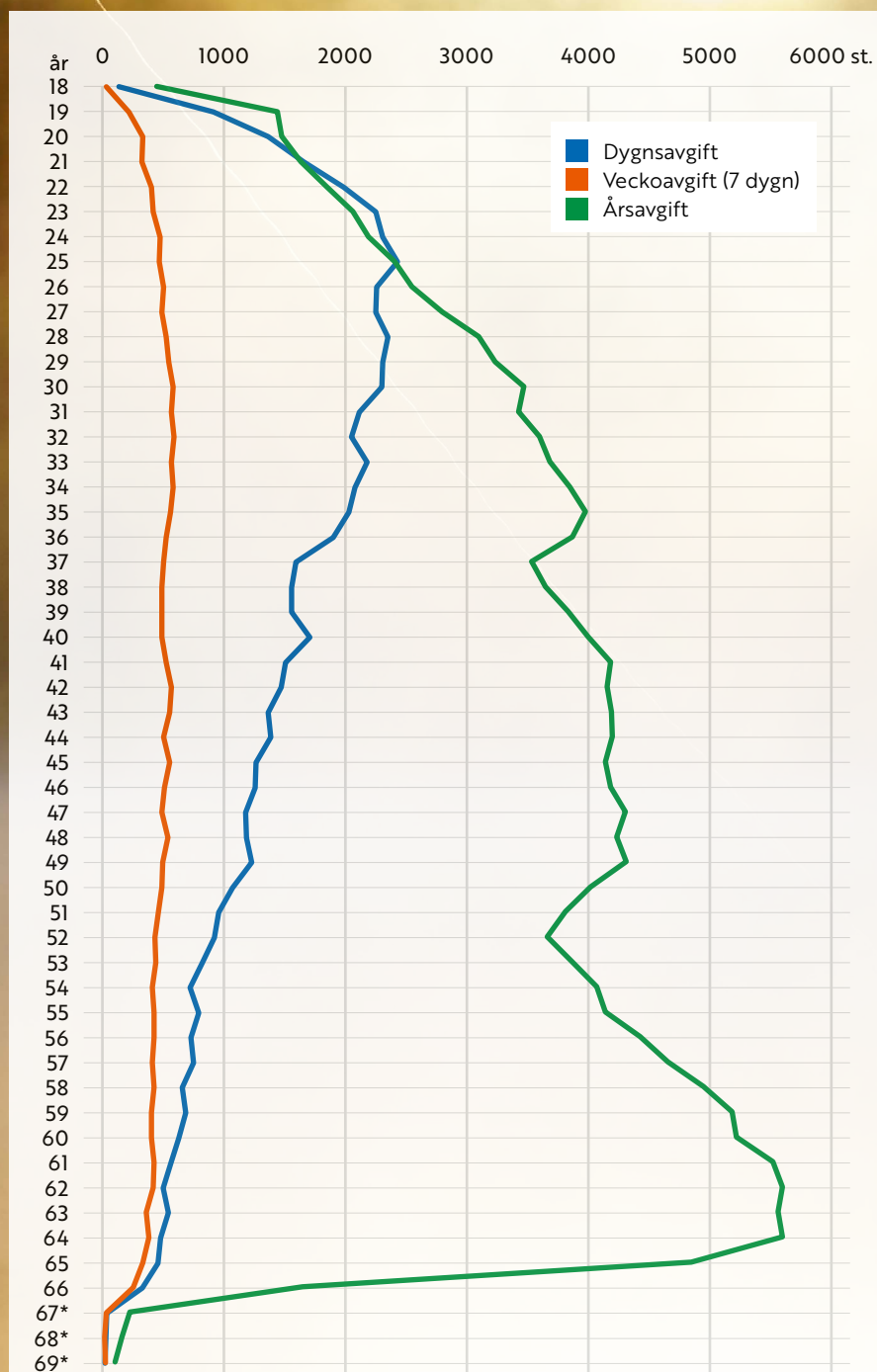
Fiskevårdsavgift 47 euro

Källor: Jord- och skogsbruksministeriet, fördelning av anslag 2025. Utredning om användningen av ägarersättningar, Centralförbundet för Fiskerihushållning 2023.

Årsavgiften blir mer populär med åldern

Förra året uppgick fiskevårdsavgifterna till 9,6 miljoner euro. Äldre fiskare föredrog att betala avgift för hela året, medan många yngre fiskare i sin tur nöjde sig med dygns- eller veckoavgift.

*) Fiskare som hann fylla 65 år medan den tidigare lagen gällde, det vill säga innan 31.12.2023, är befriade från fiskevårdsavgift.

En erfaren övervakare HITTAR ÄVEN HEMLIGA NÄT

Fiskeövervakare Esa Meriläinen, 80, har utfört fiskeövervakning i Norra Österbotten i tiotals år. En gång var han tvungen att be polisen om hjälp vid Kimminge älv.

Vi anländer en mulen höstdag till Santaholma småbåtshamn i Haukipudas, Norra Österbotten, där några små båtar ligger förtöjda. Den erfarna fiskeövervakaren **Esa Meriläinen** ska ge sig ut på en övervakningsrunda tillsammans med Haukipudas delägarlags ordförande **Kari Kaleva**.

– Jag har försökt gå i pension från det här jobbet, säger 80-åriga Meriläinen.

Övervakningen ligger dock i blodet, eftersom han har varit fiskeövervakare i 40 år. Innan han gick i pension arbetade han som arbetarskyddsinspektör. Fortfarande, när Meriläinen fiskar eller rör sig på vattnet, kollar han om det finns något att övervaka.

– Saken är bara den att ju mer man övervakar, desto färre vänner har man, skämtar Meriläinen.

I oktober innan isarna lägger sig är det de sista fiskestunderna innan båtarna tas upp för vinterförvaring. I Kimginge älv fiskar man fortfarande sik. Man får fiska i havet vid älvmynningen, men inte längre i älven.

Meriläinen berättar att han för några dagar sedan var tvungen att be några unga dragfiskare att visa upp sitt fisketillstånd vid Kimginge älv. Ungdomarna hade fiskat nära forsen och hade enligt egen utsago inte vetat att det behövs tillstånd av vattenägaren för det här specialfiskeområdet. Enbart fiskevårdsavgiften räcker inte.

Vid Kimginge älvs mynning finns ofta fiskares nät. I oktober får man fiska sik i älvmynningen, men inte i älven, berättar delägarlagets ordförande Kari Kaleva (till vänster) och fiskeövervakare Esa Meriläinen.

I dag ska vi kolla om det syns till någon som fiskar med drag eller nät, och om fångstredskapen är på lagliga ställen.

När man lägger ut nät måste man också veta var fiskleden går. Meriläinen och Kaleva visar området på kartan som visar fiskledens läge. Här får näten inte läggas någonstans under året.

Röd eller gul lapp?

Kölvattnet efter båten bubblar upp mörkt vatten. Motorn skjuter båten i jämn fart mot älvmynningen. Det blåser mellan två och tre meter per sekund. Scenen påminner om en sida i boken om Findus och Pettson, där en fiskare lugnt glider fram på en älv en kylig höstdag.

Meriläinen berättar att han ofta varit tvungen att påpeka för nätfiskarna att fångstredskapet är bristfälligt märkta. Numera ska nätet förutom ett märke som anger fiskerätten förses med fiskarens kontaktuppgifter, som dock ofta saknas. Kravet på märkning som trädde i kraft över tio år sedan sedan har uppenbarligen väckt lite motstånd hos de gamla fiskarna, vilket ju innebär mer arbete.

Meriläinen visar en röd och gul lapp som han kan fästa på nätet för att uttrycka varningens allvar. Gul betyder anmärkning och röd beslagtagande.

– Näten som beslagts är ganska ofta i dåligt skick. Man vill inte förlora nät som är i bättre skick, så dessa fiskare sköter märkningen bättre.

Fiskeövervakningen görs i samarbete med Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakare och polisen. Meriläinen kommer ihåg en situation där han har varit tvungen att be polisen om hjälp.

– För några år sedan rörde sig ryktet om att man får särskilt bra sik i älven. Ett

enormt antal nät dök upp i Kimginge älv. Människor hade, milt uttryckt, tolkat fritt var fiskleden går.

Meriläinen preciserar att det inte finns någon exakt regel om hur nära ett nät får vara andra fiskares nät. När det började finnas många nät i älven ville fiskarna ha tillräcklig med mellanrum mellan fångstredskapen. Det ansågs att det finns mer utrymme på fiskledens sida.

Polisen kom till hjälp och tog över ansvaret för att sköta situationen

Ett gammalt knep mot dolda nät

Vi kommer till älvmynningen där Bottenviken officiellt börjar. Vinden är hårdare och den gör att båten hoppar i korsvägar och att vattnet stänker på våra jackor. Kari Kaleva kontrollerar hur djupt vatten det finns under oss.

– Ekolodet visar åtta meter, säger Kaleva.

Här finns i allmänhet nät, men i dag syns de inte till, och inte heller fiskare.

– Fiskare kommer antagligen inte när det utlovats blåsigt väder. Även om vinden i verkligheten är svagare än vad som utlovades i väderleksrapporten, funderar Meriläinen.

Ibland kan det finnas nät i vattnet som inte syns på ytan. Ägarna till sådana nät kontrollerar utifrån något landmärke vart de har sänkt sina nät. För att kolla upp sådana hemliga nät använder Meriläinen en djupsimmande wobbler som han släpar efter sin båt. Till slut fångar wobblern antingen en fisk eller ett nät.

En bättre plats för att leta efter tjuvnät är dock i älven. Vi svänger tillbaka och fortsätter längs Kimginge älv.

– Det där ser ut som någon som fiskar med drag. Jag måste be om att granska tillståndet, säger Kaleva.

– Det kan också vara min vän Pekka som ska häva sik, påpekar Meriläinen.

När vi närmar oss siluetten blir konturerna tydligare och avslöjar en fiskare med sina spön. På nära håll blir även fiskarens utrustningsnivå tydlig. Meriläinen konstaterar med ett leende till Kaleva att fiske numera verkar vara en redskapssport.

– God dag! Det är fiskeövervakningen, ropar Meriläinen.

– Det är ju bra, svarar fiskaren.

– Har du tillstånd?

Fiskaren ser lite skrämmd ut.

– Men jag har bara ett drag.

– Ställningen är för flera, men en finns i vattnet, säger Meriläinen.

Meriläinen kontrollerar att alla nödvändiga tillstånd finns. Slutligen berömmar han fiskarens redskap.

– Ja, det måste de vara nu för tiden. Med dem kan man kringgå 20 års erfarenhet och att lära sig den hårda vägen, konstaterar fiskaren.

– God fiskelycka, önskar Meriläinen fiskaren.

Vi rör oss vidare en aning längs älven och lägger wobblern i vattnet igen för att leta efter dolda nät. Ibland börjar fiskerullen rulla i snabb takt, eftersom wobblern har fastnat på botten. Då måste man backa. Meriläinen stiger vant upp för att rulla upp linan och förbereder sig för att en fisk kan ha nappat.

– Det ser ut som bottennapp. ■

Felmärkta fisknät kan beslagtas.

Det är vanligt att fiskarens kontaktuppgifter saknas.

Vad händer om man fiskar utan tillstånd?

När klarar sig en fiskare som brutit mot lagen eller tillståndsvillkoren med ordningsbot och när blir det hårdare dagsböter? Och i vilken situation kan en fiskare förlora sitt spö eller sina fångstredskap?

Vi utredde ärendet med Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakningschef **Henri Pelkonen**, eftersom han har lång erfarenhet av tillståndsärenden. Tidigare arbetade han som direktör för tillståndsenheten vid polisinrättningen i Uleåborg.

Enligt Pelkonen är den absolut vanligaste förseelsen vid aktivt fiske att fiskevårdsavgiften inte är betald. Fiskevårdsavgiften är en grundavgift för fiskare. Mer information om fiskevårdsavgiften finns på webbplatsen Eräluvat.fi eller på direktadressen fiskevårdsavgift.fi. Fiske utan fiskevårdsavgift är en fiskeförseelse som leder till att fiskare får betala en ordningsbot på 100 euro.

Den näst vanligaste förseelsen är att fiskaren inte har tillstånd av vattenområdets ägare.

– Den kan inte behandlas med ordningsbot, utan fiskaren får dagsböter, säger Henri Pelkonen.

– Den vanligaste förklaringen är att ”jag trodde att det räckte med fiskevårdsavgiften”.

Den tredje är fångst av en fredad fiskart, som man måste betala de största ersättningsarna för. Utöver straffrättsliga böter måste man betala ett skyddsvärde. Till exempel kan man bli tvungen att betala ett skyddsvärde på 2 400 euro för fångst av akut hotad öring med fettfena i insjöar.

Inom passivt fiske är det däremot mycket vanligt att nät och katsu är bristfälligt märkta.

– Det finns dåligt märkta nät överallt där man övervakar. Det är tyvärr en folktradition. Vanligtvis saknas fiskarens kontaktuppgifter eller så har fångstredskapen märkts ut bristfälligt på annat sätt, konstaterar Pelkonen.

Pelkonen berättar att en fiskare mycket väl kan förlora näten, men andra fiskeredskap beslagts mer sällan. Till exempel är det möjligt att förlora ett spö, men endast på grund av ett brott, inte på grund av en förseelse. En fiskare som glömt fiskevårdsavgiften kan alltså inte förlora sitt spö.

Fiskeövervakningen i Finland utförs av Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakare, polisen, fiskeövervakarna, tullen, gränsbevakningsväsendet och i lag stadgade fiskerimyndigheter.

Endast Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakare, polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet kan förelägga bötesstraff. Fiskeövervakaren får däremot beslagta redskap, anmäla förseelser till myndigheterna eller skriva en så kallad uppvisningsanmodan. Det innebär till exempel att om fiskaren har ett fis-

ketillstånd som skaffats i tid i en telefon som blivit kvar hemma, kan hen senare komma och visa det för polisen.

De vanföreställningar och förklaringar som Pelkonen möter är ganska lika varandra.

– Det absolut vanligaste är att en fiskare säger sig ha trott att enbart fiskevårdsavgiften räckte till för att fiska var som helst. Vissa säger också att nog borde de ha tillståndet här någonstans. Då bläddrar de i telefonen men hittar inget tillstånd. En typisk förövändning är också till exempel att fiska med en kompis.

Enligt Henri Pelkonen är fiskeövervakningen absolut viktig. Han säger också att han känner medkänsla med fiskarna i att det finländska tillståndssystemet ställvis är mycket komplicerat och borde utvecklas.

– Det är dock inte lätt att utveckla så länge vattenägandet i Finland är splittrat.

Ibland är det till exempel svårt för fiskare att få reda på var man kan få ett lokalt fisketillstånd. Tillståndet kan till exempel säljas i ett egna hemshus i utkan- ten av byn.

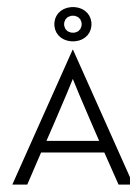
– Till exempel i Oulunsalo i Norra Östern ligger Pajinjärvi, som en gång i tiden var en prästsjö. Även i dag är sjön fortfarande i Oulunsalo församlings ägo. Vem kommer att tänka på att söka fisketillstånd vid församlingen om hen vill fiska med annat än med ett spö och drag, metspo eller pilk?

Thorbjörn Sirén är årets fiskeövervakare

Tävlingen ordnades för andra gången. Vem som helst fick föreslå lämpliga kandidater. Till vinnare i den jämna tävlingen korades Thorbjörn Sirén från Borgå. Risto Mankonen som är fiskeövervakare i mellersta Finland belönades med hedersomnämningen.

Utmärkelsen som Årets fiskeövervakare motiverar och inspirerar mig att fortsätta detta arbete på ett helt nytt sätt.

Årets fiskeövervakare Thorbjörn Sirén har arbetat som fiskeövervakare i Borgå och Sibbo skärgårdar i över 20 år, varav de senaste tre åren som fiskeövervakningskoordinator för Borgå-Sibbos fiskeriområde. Som koordinator har han arbetat för att stärka fiskeövervakningssamarbetet med polisen, NTM-centralen, Finska vikens sjöbevakning och områdets fiskeövervakare. Sirén sitter också i fiskeriområdets styrelse, vilket säkerställer god kommunikation mellan alla parter involverade i fiskeövervakningen. När man dessutom lägger till Siréns personliga färdigheter, såsom kundservice, språkkunskaper och stark lokalkännedom, har vi en person som uppfyller kriterierna till årets fiskeövervakare.

– Utmärkelsen som Årets fiskeövervakare motiverar och inspirerar mig att fortsätta detta arbete på ett helt nytt sätt, gläds Sirén. – Jag tror att utmärkelsen också kommer att främja samarbetet med myndigheter och andra aktörer.

Risto Mankonen, som fick hedersomnämningen, skulle lika gärna ha förtjänat utmärkelsen Årets fiskeövervakare. Mankonen arbetar som fiskeövervakare i fem olika fiskeriområden i Mellersta Finland. Förutom fiskeövervakning har han aktivt deltagit i vattendragsrestaureringar.

Årets fiskeövervakare -tävlingen är del av ett projekt finansierat ur Jord- och skogsbruksministeriets fiskevårdsavgifter.

Kandidaten ska vara samarbetsvillig och miljömedveten

Fiskeövervakning är en viktig del av fiskevården. Genom fiskeövervakning säkerställer man att de som fiskar har fisketillstånden i skick och att lagar och bestämmelser om fisket följs. Fiskeövervakning utförs av fiskeövervakare som befullmäktigats av fiskeriområden, delägarlag eller andra vattenägare. Fiskeövervakning utförs förutom av fiskeövervakare, också av polisen, gränsbevakningen, Forststyrelsen, NTM-centralen och tullen.

Utmärkelsen Årets fiskeövervakare tilldelas en person som med godkänt resultat avlagt NTM-centralens fiskeövervakningsprov och som fungerar som befullmäktigad fiskeövervakare för ett fiskeriområde, delägarlag eller annan vattenägare. Därtill ska kandidaten genomföra sin fiskeövervakning samarbetsvilligt, kundinriktat, planmässigt, noggrant och miljömedvetet. ■

FISKARE, hjälp till att återuppliva vandringfiskarna!

Det går dåligt för en stor del av vandringfiskarna: till exempel insjölox påträffas knappt alls i vilt tillstånd i Finland. Skyldigheten att göra fångstanmälan som trädde i kraft i år ger fiskare en viktig roll i att följa upp läget för fisken.

Skyldigheten att anmäla fångstuppgifter för vissa vandringsfiskar har trätt i kraft i år. Det innebär att fiskare måste anmäla om de har fångat någon av dessa fiskar: Lax, insjölox, öring, ål, röding i Vuoksens vattendrag, puckellax, som är en främmande art, samt harr i havet och harr längre söderut än 65 grader nordlig bredd.

I praktiken tar fiskaren alltså fram appen Omakala i sin telefon, där hen antecknar var och när hen har fått fisk.

Genom att anmäla sina fångster kan fiskaren göra sitt för det gemensamma bästa, säger Naturresursinstitutets forskare **Raisa Nikula**.

– Det finns enormt många fiskare i Finland. Även om en enskild fiskare endast kan rapportera sin egen fångst samlas en mycket stor mängd information in från den information som fiskarna ger, säger Nikula.

När man får information om fiskbeståndens storlek kan man fatta rätt beslut, såsom att vid behov begränsa fisket eller restaurera fiskarnas livsmiljöer. På så sätt säkerställer man att fiskarterna och naturens mångfald bevaras.

– Fisk samverkar med andra fiskarter, ryggradslösa vattendjur och till och med livet på torra land, via fåglar som äter fisk. Till exempel förbättras sjöns funktionsförmåga och näringskretslopp av att det finns många slags rovfiskar, såsom gädda, lax och röding. Rovfiskarna kontrollerar till exempel mängden mörtfiskar. Detta påverkar i sin tur vattenkvaliteten och hur människan upplever rekreativ miljö, upplyser Nikula.

Att stöta på en sällsynt fisk kan vara en upplevelse för fiskaren. Nikula beskriver att hon brukar anteckna sina egna observationer dagboksmässigt i kartapplikationen och återvända till anteckningarna under årens

lopp för att se vad som har setts var. Appen Omakala kan fungera som en sådan dagbok för fiskare.

Man kan också tänka att man genom att göra en anmälan kan få ut något positivt ur en tråkig händelse.

– Vanligtvis kan det vara så att om en fiskare fångar en fredad och hotad fisk, till exempel Saimenröding, så känner hen sig illa till mods. Hen önskar att det inte hade hänt. Det är dock till nytta att anmäla en sådan händelse, eftersom fiskaren har gjort en observation av fiskbeståndet som hjälper forskarna att känna till dess tillstånd. Ibland är det också möjligt att släppa tillbaka fisken levande i vattnet. Dock bör också död eller svårt skadad, och därför avlivad, fisk som är fredad släppas tillbaka i vattnet, säger Nikula. ■

Lax

I Finland finns det kvar fyra vildlaxälvar, varav två mynnar i Östersjön och två till Barents hav. Tidigare fanns det flera tiotals laxälvar i vårt land, så Finland är ett av de främsta länderna när det gäller att förstöra laxälvar. I dag försöker man dock dra lärdom av misstagen i det förlutna och bevara de naturliga bestånd som fortfarande finns kvar. För närvarande går det mycket dåligt för laxarna i Tana älv, ganska dåligt för Neidenälven och även tillståndet för laxbestånden i Torne älv och Simo älv har nu varit dåligt i två år.

För att bevara laxbestånden måste man för det första känna till laxbeståndens tillstånd och bedöma hur stor andel av laxarna som fiskas. Detta hjälper oss att förstå hur det lönar sig att reglera fisket i framtiden. Utifrån laxbeståndens tillstånd kan regleringen av fisket skräddarsys för varje älv och den kan sträcka sig från små precisionsregleringar till fulla fiskeförbud.

Exempelvis i Tana och kustområdet nära Tana älv har det funnits ett fullständigt fiskeförbud fyra år i rad. Trots fiskeförbudet har utvecklingen av laxbestånden i älven varit oroväckande, och mängden vandringslaxar som tidigare räknats i flera tiotusentals har fallit till endast en bråk-

del. Även laxen i Neidenälven har sedan 2019 haft en brant nedförsbacke och i synnerhet förra året var mycket dåligt. Laxbestånden i Simo älv och Torne älv återupplivades genom fiskereglering från nära utrotning till att blomstra, men även deras tillstånd har försämrats under de senaste åren.

Insjölox

Av de finländska laxarterna klarar sig ändå insjöloxen sämst för närvarande, eftersom den knappt alls påträffas i vilt tillstånd. Åtgärder för att återställa den i naturen har vidtagits, men med dålig framgång. I Vuoksens vattendrag upprätthålls insjöloxen genom utplanteringar för att hålla ens någon form av stammen vid liv.

Under de senaste åren har man stött på många slags problem med utplanteringarna och i synnerhet vattenmöglensmittan har förstört stora mängder yngel.

En liten ljusglimt i den dystra situationen medför dock insjöloxarna i Ladoga, som numera kan vandra från Ryssland till den finska sidan. Dessa laxar färdas längs Hiitolanjoki, vars dammar har avlägsnats för just detta ändamål.

Öring

Många av de vandrande öringbestånden i vårt land har liksom laxbestånden dött ut eller minskat kraftigt. Havsöringen stiger och förökar sig vanligtvis i mindre vattendrag än laxen, så det är också lättare att åtgärda problem orsakade av människan.

Vandrande öringsbestånd har på många ställen återupplivats, till exempel i Storå i Södra Österbotten. Där har avlägsnande av dammar och byggandet av fiskvägar öppnat vandringsleder för havsöringar ända till källflödena. Samtidigt har öringsfisket reglerats kraftigare än tidigare. Till följd av dessa åtgärder stiger numera till och med 1 000–2 000 stora, vuxna havsöringar upp i ån per år, vilket är en utmärkt framgång för Finland. Men trots allt gott är inte ens havsöringens liv i sin helhet tryggt, utan artens klassificering har bara ändrats från akut hotad till starkt hotad.

Öringen i Oulankajoki vattendrag, vars bestånd har försvagats under de senaste 10 åren, är särskilt anmärkningsvärd. Även de klassificeras numera som starkt hotade, men de har inte fredats genom lag, till skillnad från de sydligare inlandsvattnens öringsbestånd. I en biälva till Oulankajoki, i Kuusinkijoki, förbereder

man sig på att öppna en vattenfåra som varit torrt i snart 70 år, längs vilken öringarna kan vandra förbi dammen vid det nedlagda vattenkraftverket till ett vidsträckt vattenområde.

Anmälningsskyldigheten kommer vid en bra tidpunkt, eftersom den medför att information om återhämtningen börjar samlas in från fiskare redan från det ögonblick då vandringsförbindelsen öppnas.

Harr i havet

Havsharrens tillstånd har enligt bedömningen förblivit oförändrat: den är akut hotad. Ändå finns det ännu inga exakta uppgifter om harren, liksom inte heller om ålen. Det har endast gjorts sporadiska observationer, utifrån vilka man kan dra slutsatser om harrens nuvarande förekomstområde och riklighet. Utifrån dessa observationer har man uppskattat att havsharren är verkligen sällsynt.

Den gemene fiskarens observationer kommer att bli ovärderliga i framtiden. När anmälningsskyldigheten träder i kraft får man säkert observationer från flera olika fiskare på flera olika ställen. Efter några år börjar även bristen på anmälningar klargöra uppfattningen om var harren verkligen har försvunnit.

Ål

Än så länge finns det endast mycket lite information om ålbeståndet. Antagligen är det så att endast en bråkdel av den mängd ålar som för 100 år sedan vandrade från Europas vattendrag idag når det gemensamma lekområdet i Sargassohavet. Ålen är som en omvänd lax: medan laxen simmar uppströms i ett vattendrag, simmar ålen nedströms till havet för att leka.

För att få mer information om ålens utbredning och beståndets tillstånd behövs många typer av datainsamling. Fiskarnas fångstanmälningar kan till och med styra inriktningen av undersökningarna. En handfull forskare hinner inte överallt, men de finländska fiskarna finns redan överallt. Om man till exempel får information om att man fått ål i ett nytt vattendrag kan forskarna rikta sin uppmärksamhet dit.

Röding i Vuoksens vattendrag

Vuoksens vattendrag är Finlands största vattendrag, vars huvudsjö är Saimen. Rödingen som lever i detta vattenområde återhämtar sig sakta men säkert. Situationen ser överlag ljus ut, eftersom man har upptäckt att rödingbestånden inte bara återhämtar sig utan troligen också är genetiskt mycket mer mångformiga än man vågat hoppas. Under de senaste åren tänkte man att Kuolimojärvi, som hör till Vuoksens vattendrag och som är ansluten till Stor-Saimen via två forsar, är den sista platsen där det ursprungliga rödingbeståndet har bevarats. Därifrån har moderfiskar tagits i anläggningsodling för att man i fiskodlingsanläggningar ska kunna bevara den hotade artens arvs massa. Samtidigt har man trott att rödingen på Stor-Saimens sida har dött ut. Nu har man dock fått tecken på att Stor-Saimens röding och dess ursprungliga arvs massa skulle ha bevarats i naturen, precis som Kuolimos röding.

Eftersom Kuolimo och Stor-Saimen står i förbindelse med varandra kan deras rödingbestånd till och med ibland fortplanta sig sinsemellan och på så sätt stärka mångfalden i beståndens arvs massa. I Forststyrelsens projekt Pro Saimaannieriä följer man som bäst upp hur vuxna saimenrödingar rör sig i Saimen och mellan dess olika delar.

Puckellax

Puckellaxen har explosionsartat ökat i våra älvar som mynnar ut i Ishavet. Till exempel i Tana älv vandrade endast några hundra puckellaxar upp före 2017, men 2023 hade antalet redan stigit till 180 000.

Miljöförhållandena verkar gynna denna främmande art och vara dåliga för vår ursprungliga lax. Puckellaxen har redan spridit sig ganska långt söderut längs den norska kusten, men den har ännu inte kunnat sprida sig ända till Östersjön. Puckellaxen är dock bara i början av sin spridning och dess inverkan på livet i våra vattendrag är ännu inte känd. En potentiell risk är konkurrensen om lekområden och föda, vilket kan leda till att puckellaxen försämrar framgången för våra ursprungliga vandringsfiskar.

Puckellaxen kan också sprida skadliga fisksjukdomar. I små vattendrag kan antalet puckellaxar i värsta fall bli så stort att de börjar fylla vattendraget, med syrebrist som följd. Då kan alla fiskar dö, även puckellaxarna själva. Om fiskaren lyckas fånga en individ av denna främmande art lönar det sig att döda den. En fördel med detta är att när puckellaxen precis kommit till älven och fångats i gott skick så lämpar den sig utmärkt som matfisk.

Källa: Intervjuer med Naturresursinstitutets forskare Raisa Nikula och Panu Orell

Den främmande arten puckellax nappar effektivt. Fiskare bör avlägsna fångade fiskar och även anmäla dessa.

Mängden lax som vandrar upp i Tana älv har sjunkit dramatiskt.

PUCKEL-LAX

LAX

LAX

LAX

LAX

ÖRING

För öringen i Oulanka har läget försämrats i älven Oulankajoki. I sin helhet är beståndet starkt hotat

HARR

Anmäl om harr fångad i insjö söder om den här breddgraden (65°).

HARR

Harr fångad i havet ska släppas fri och fångsten ska också anmälas.

ÖRING

ÅL

Det finns för lite kunskap om ålen. Det lekande beståndet har minskat till en bråkdel på hundra år.

ÖRING

SAIMEN-RÖDING

Saimenrödingen verkar återhämta sig.

INSJÖLAX

Insjölaxen i Ladoga vandrar numera upp i Finland längs Hiitolanjoki.

INSJÖLAX

Många vandringsfiskar mår dåligt

- Fiskbeståndet har dålig status
- Fiskbeståndet har relativt god status
- Fiskbeståndet försvagat
- Uppgifterna om fiskbeståndets status är bristfälliga
- ↑ Håller på att återhämta sig
- ↓ Håller på att försämrats

Så här gör du en fångstanmälan!

Naturresursinstitutet rekommenderar att göra fångstanmälan med appen Omakala, som finns att ladda ner till mobilen. Du kan samtidigt följa med uppgifter om dina egna fångster och analysera när och var fisken har nappat bäst.

Du kan även göra anmälan med formuläret som finns på webbsidan Omakala.fi, eller genom att ringa telefontjänsten på 029 532 2800. Telefonservicen betjänar tisdagar och torsdagar kl. 12–14.

Gör anmälan senast inom 14 dygn efter att du fångat fisken.

Kom ihåg att anmäla:

- 1 fiskarens namn, födelsetid och adress
- 2 art och längd på fisken
- 3 information om bortklippt fettfena; om fångsten är öring, lax eller insjölax
- 4 fångstdatum
- 5 fångstredskap
- 6 fångstområde
- 7 information om eventuell frisläppning av fisk.

Ange längden för frisläppt fisk med cirka fem centimeters noggrannhet.

För puckellaxfångst räcker det med fiskarens namn, födelsetid och adress samt fångstdatum, fångstområde och antalet fiskar.

Små förändringar för FRITIDSFISKE efter lax 2025

För många fritidsfiskare är lax den ultimata drömfisken, även till havs. Därför skapar EU:s jordbruks- och fiskeråds fångstbegränsningar, som har en stark koppling till yrkesfisket och produktionen i de laxälvar som utmynnar i Östersjön, spänd förväntan varje höst även i Finland.

Begränsningarna lättade lite för år 2025 jämfört med föregående år, då de ansågs vara rekordstränga för laxfiske med spö. För den här säsongen blev det en återgång till reglerna för åren 2022–23. Laxfiske är tillåtet i norra Östersjön i Finland med en dagskvot på två laxar i maj-augusti och i Finska viken utan tidsbegränsningar. Trollingsfiske är åter tillåtet även i området mellan Åland och Kvarken.

Begränsningar av laxfisket 2025

- Gult område (29–31)**
En fritidsfiskare får ta upp en lax med bortklippt fettfena per dygn.
Lax med fettfena är fredad. Alla fångade laxindivider ska omedelbart släppas tillbaka i havet.
- Grönt område (32)**
Två laxar per dygn per fritidsfiskare (med fettfena och med bortklippt fettfena).
Rådets förordning gäller inte detta område i Finska viken, så här gäller den nationella begränsningen.
- Blått område**
Området sträcker sig högst fyra sjömil (7,41 km) från baslinjen.
Perioden 1.5–31.8.2022: Två laxar per dygn per fritidsfiskare (med fettfena och med bortklippt fettfena)

Alla fångstbegränsningar är fiskarspecifika.
Exempelvis i det gröna området får en fiskare ta upp två laxar per dygn.

Teemu Viitanen (till vänster) och Francis Krug lyckades fånga en gädda.

är en av skolbarnens mest populära hobbyer

Särskilt pojkar i skolåldern vill njuta av att fiska, enligt en nationell undersökning bland skolbarn gjord av undervisnings- och kulturministeriet.

För de yngsta, alltså årskurserna 1–3, låg fiske på fjärde plats bland pojkarnas fritidsintressen, och i årskurserna 4–6 låg fiske på andra plats för pojkarna, och i högstadiet var den på tredje plats för pojkarna. Fisket ligger dock bara på 18:e plats för alla svar. Mer än 112 000 låg- och högstadieläver från 1 300 skolor svarade på skolundersökningen.

Olli Saari, verksamhetsledare för Finlands fritidsfiskares centralorganisation, tror att det frivilliga arbetet som utförs av fiskeklubbarna också har haft en betydande inverkan på populariteten.

– Nu har vi ett ännu större behov och möjlighet att utveckla fisket som en tillgänglig och mångsidig hobby för unga, säger Saari.

Det återstår fortfarande arbete inom fiskerinäringen. Enligt undersökningen saknar var femte högstadieläver en hobby helt, även om de har ett intresse. Dessutom finns det tydliga skillnader mellan flickor och pojkar. De mest populära hobbyerna för flickor i lågstadiet är ridning, djurklubbar, matlagningsklubbar och bildkonst. Pojkar är intresserade av fotboll, parkour, fiske och datorspeklklubbar.

Träning på gym, fotboll, moped och fiske

Flickor i högstadiet skulle vilja träna på gym, åka snowboard och åka slalom. Utöver att träna på gym drömmer pojkarna om fotboll, fiske och mopedklubbar.

Enligt minister **Sandra Bergqvist** (sfp) stödjer staten kommuner så att de organiserar fritidsintressen som möter skolbarns önskemål.

Fiske kan vara ett bra alternativ för skolbarn som en ny hobby, eftersom hobbyn alltför ofta blir stressiga element i livet. Mer än en tredjedel av barnen känner att de måste gå på aktiviteter när de är trötta. Fiske skulle knappast höra till en av dessa ”obligatoriska hobbyer”. I stället är hobbyn avkopplande, då mer än 90 procent av de tillfrågade var på gott humör igen efter hobbyn. ■

Goda nyheter om SAIMENRÖDINGEN

Redan i början av millenniet tappade experter hoppet. Saimenrödingen, som är ännu mer hotad än saimenvikaren, fanns bara i Kuolimojärvi. Sedan började något konstigt hända.

På 1800-talet var saimenrödingen en vanlig laxfisk i hela Vuoksens vattendrag. Sedan gick den förlorad på grund av överfiske. Traditionella lekstränder var kända bland lokala fiskare, och nätfisket var effektivt.

Sedan 2014 har rödingen varit fredad i sin helhet i Kuolimo och Saimen i området mellan Puumalansalmi och Vuoksenniska. Dessutom har nätfiskebegränsningar som införts för att skydda saimenvikaren sannolikt gynnat även rödingen.

På så sätt ser situationen för bägge akut hotade arterna nu bättre ut än någonsin tidigare under deras skyddade historia.

Femårigt rödingprojekt

Det rikstäckande Pro Saimaannieriä-projektet startade 2022.

– Även under de senaste åren har rödingens situation i Saimen förbättrats ännu mer, gläds projektchef Teijo Hyytiäinen från Forststyrelsen.

Till exempel anläggningsodling. Den startades 1972 i Laukas för att rädda arten. Resultaten varierade länge, eftersom det fanns för få vilda moderfiskar.

Nu syns rödingarnas livskraft även i odlingen. I höstens fångst av moderfiskar från Yövesi, Ruokovesi och Tammovesi fångades 41 rödingar. Efter mjölkning fick de åka tillbaka till Saimen. Ett rekord på 55 nya blodlinjer föddes från den korsbefrukta avkomman för att odlas i Naturresursinstitutets fiskodlingar.

– De yngel som odlas upp från den överlevna rommen kommer nästa sommar att återföras till samma vattendrag där moder-

Teijo Hyytiäinen visar en saimenröding fångad för mjölkning. I höstas lyckades experterna fånga 41 moderfiskar för mjölkning.

fiskarna fångades, säger Hyytiäinen och berömmar den senaste tidens förstärkning av den genetiska mångfalden hos saimenrödingen.

Olika rödingar i Saimen och Kuolimo

Rödingprojektet har också studerat fiskens genetiska sammansättning. Uppmuntrande information publicerades förra sommaren, enligt vilken den ursprungliga populationen av röding fortfarande lever i Yövesi i Saimen.

– Tidigare trodde man att den härstamade från utplanteringar gjorda med Kuolimos rödingar, säger Hyytiäinen.

I studien fann man att mikrosatellitvariationen hos Yövesi-rödingarna var signifikant högre än den för de vilda rödingarna från Kuolimo. Detta tyder på att rödingen aldrig gick förlorad i Yövesi.

– Uppgifterna förstärker föreställningen att den hotade rödingen kan skyddas av lokalt införda fiskerestriktioner.

Teijo Hyytiäinen säger att skillnaderna mellan rödingarna i Saimen och Kuolimo fortfarande kräver mer detaljerade studier med större provkvantiteter. Provtagningen kommer att fortsätta i projektet åtminstone under nästa höst.

Lekvandringar följs upp

Som art är den fortfarande akut hotade saimenrödingen ett stort mysterium för dagens människor.

– Vi vet inte hur aktivt de simmar från ett vattendrag till ett annat eller hur långt de vandrar till sina lekområden.

Teijo Hyytiäinen säger att information är det viktigaste för skyddet. Därför märktes i höstas 17 rödingar med sändare i Luonteri, Yövesi och Ruokovesi. Tio mottagarenheter som samlar in data har installerats i Saimen.

– Mottagarenheterna registrerar kontinuerligt signaler från sändarfiskar som simmar i närheten.

Projektet har kapacitet att märka totalt 40 rödingar. Planen är att börja övervaka rödingar i Kuolimo våren 2025.

Vid sidan av telemetriundersökningen söker man även information från fritidsfiskare. Teijo Hyytiäinen uppmanar människor att rapportera sina fiskobservationer i Omakala.fi-tjänsten. ■

”

Under de
senaste åren
har rödingens
situation i Saimen
förbättrats
ytterligare.

Projektchef
Teijo Hyytiäinen
Forststyrelsen

UTREDNING: Mer information behövs om bäcköringen innan fisket kan utökas

Många fiskare skulle vilja utöka fisket av bäcköringen, en lokal form av öring. Numera kan man fiska öring som har fångats i en sådan bäck eller tjärn som saknar vandringsförbindelse med havet eller en sjö.

Naturresursinstitutet (LUKE) och NTM-centralen i Lappland tog reda på om det är möjligt att utöka fisket av bäcköringen i andra vattendrag i framtiden. Enligt utredningen är bäcköringstammarna inte tillräckligt kända. För att fiske ska tillåtas i större utsträckning än i dag skulle det behövas uppföljningsdata under en längre tid.

Bäcköringspopulationerna är ofta små och smala i sin genetiska mångfald. Innan fisket efter ett visst objekt kan utökas bör täthet, ålders- och storleksstruktur samt regionalt fisketryck fastställas, står det i utredningen.

Den nuvarande lagen tillåter inte regionala fiskerimyndigheter att göra undantag från fiskeförordningens storleksgränser för att tillåta fiske av bäcköringar. Detta har orsakat missnöje i fiskeriområdena.

– Utifrån utredningen vore det bra om till exempel fiskeriområdena kunde föreslå områden där fiskerimyndigheten skulle kunna tillåta fiske av bäcköring, om vissa villkor är uppfyllda, säger jurist **Elias Rauhala** från NTM-centralen i Lappland.

Naturresursinstitutets forskare **Nico Alioravainen** säger att i områden där både vandrande och lokala öringbestånd lever bör bäcköringsfiske inte tillåtas för att skydda dem. Visuellt är det nästan omöjligt att skilja en ungfisk av den lokala öringen, dvs. bäcköringen, från en vandrande öring i samma storleksklass.

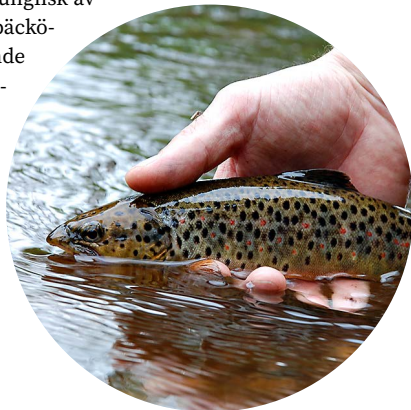

Bild: Aku Arhoinen

Övre fångstmått för den lokala öringen, dvs. bäcköringen, är för närvarande 45 centimeter.

Omakala fungerar som en dagbok för fiskare

Omakala-appen kan fungera som en fiskedagbok, tipsar Naturresursinstitutet (LUKE). Appen innehåller många funktioner som är viktiga för fritidsfiskare och du kan använda den för att registrera alla dina fisketurer. I Omakala finns information om fiskebegränsningar och omfattande djupkurvor för vattendrag.

Som det står i *Fena* i artikeln om vandringsfisk (sidan 14) och på affischen är Omakala-appen kanske det smidigaste sättet att göra en obligatorisk fångstanmälan. Appen kan laddas ner gratis från appbutiker, oavsett om du använder en Android- eller Apple-smarttelefon.

Med Omakala på din smarttelefon kan du snabbt göra en fångstanmälan och spara information direkt på plats. Samtidigt sparas informationen som en del av fiskarens tidigare fiskehistorik.

Vinterfiskare, lämna inte abborre eller andra fiskar på isen!

Många fiskare tror fortfarande felaktigt nog att små abborrar bör lämnas på isen eller slängas i land, så att de kvarvarande fiskarna får bättre tillväxtförhållanden. Sanningen kan till och med vara den motsatta, säger fiskeorganisationerna som publicerat ett uttalande om saken.

Små fiskar som lämnas på isen orsakar irritation hos andra människor. Dessutom är metoden skadlig för fiskbestånden och fångstavkastningen. Tillväxthastigheten för abborre varierar beroende på olika bestånd och vattendrag, men generellt sett är brist på föda inget problem i havet.

– Fiskens tillväxt beror på hur länge abborren klarar av att överleva. När en abborre dödas som liten kommer den aldrig att bli stor. Vår kust har inte ett för tätt bestånd av abborrar, där abborrarna växer långsamt på grund av hård konkurrens om maten. Det är därför det ställer till problem att lämna abborrar på isen, säger verksamhetsledare **Marina Nyqvist** från Österbottens Fiskarförbund.

Förr kunde fisk lämnas på isen som föda för havsörnar. Idag är fågeln dock riklig, och fiskare behöver inte vara med och mata dem.

Företrädare för fiskeorganisationerna hoppas att fiskarna ska agera ansvarsfullt och släppa tillbaka småabborrar och annan fisk till vattnet så att de kan växa och producera större fångster i framtiden.

Bild: Eemeli Peltonen

Under 20 år har 200 000 barn har deltagit i den nationella fiskedagen

Den nationella fiskedagen är ett landsomfattande evenemang som riktar sig till barn, med syfte att främja ett mångsidigt fiske och användning av fisk samt få barn och ungdomar att fiska. Sedan 2006 har dagen introducerat nästan 200 000 barn och unga till fiske över hela Finland.

I år äger evenemanget rum den 14 maj. Det är jubileumsår, eftersom evenemanget arrangeras för 20:e gången. Evenemanget är efterlängtat, och responsen har alltid varit positiv både från lärare och elever.

Dagen arrangeras i samarbete mellan riksdagens fiskeklubb, jord- och skogsbruksministeriet samt Centralförbundet för Fiskerihushållning tillsammans med sina medlemsorganisationer. Bland samarbetspartnerna finns bland annat Finlands 4H-förbund och företag inom fiskeredskapsbranschen. Dagen finansieras med fiskevårdsavgiftsmedel från Jord- och skogsbruksministeriet.

Läs mer: ahven.net/sv/fiske/nationella-fiskedagen/

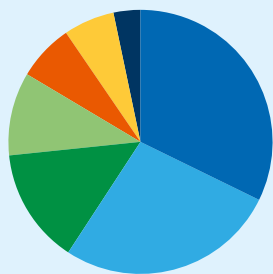

Abborren var den vanligaste fångsten

Fritidsfiskarna fångade återigen mest abborre och gädda. I slutet av året publicerade Naturresursinstitutet fångstatistik och resultat från fiskproduktionen för det föregående året 2023. År 2023 fångades och producerades 143 miljoner kilo fisk i Finland. Fiskfångstens andel av detta var 128 miljoner kilo. För den återstående delen stod fiskodlingen.

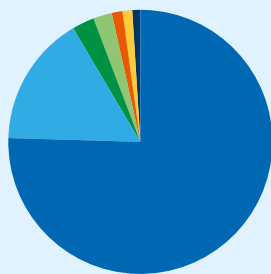
Strömming och vassbuk fångad av kommersiella fiskare stod för hela två tredjedelar av fiskfångsten. I insjöarna var siklöja den viktigaste fångsten för kommersiella fiskare.

Fritidsfiskets andel av hela Finlands fiskfångst var enligt Luke 33,5 miljoner kilo, det vill säga 27 procent. Som sagt utgjorde abborre och gädda merparten av fångsten både till havs och i insjöarna. Siken var den tredje mest fångade fisken till havs, men i insjöarna nådde siken bara upp till sjätte plats.

Fångstarter för fritidsfiskare

1. abborre	(9,8 miljoner kg)
2. gädda	(8,2)
3. gös	(4,3)
4. mört	(3,1)
5. braxen	(2,1)
6. sik	(1,9)
7. siklöja	(1,0)

Fångstarter för kommersiella fiskare

1. strömming	(69,2 miljoner kg)
2. vassbuk	(14,7)
3. siklöja	(2,5)
4. nors	(2,1)
5. abborre	(1,2)
6. mört	(1,1)
7. braxen	(0,9)

Källa: Fiskfångst och produktion 2023, Naturresursinstitutet

En ny förvaltningsplan för ålen

Finland kommer att utarbeta en ny förvaltningsplan för ålen under 2025. Bakgrunden är artens försvagade situation. Antalet glasålar som anländer till Europa har minskat sedan 1980-talet och 2019 klassades ålen som akut hotad.

Fångsterna har också minskat till en bråkdel av vad de var tidigare, både till havs och i inlandsvattnen, säger förvaltningsplanens författare, överinspektör **Olli Ylönen** från NTM-centralen i Egentliga Finland.

Europeiska unionen har krävt att dess medlemsländer agerar för att främja ålen. Enligt åldirektivet ska 40 procent av antalet fiskar som vandrade till lekomsrådena innan mänsklig påverkan nå lekomsrådena.

Olli Ylönen säger att det finns flera problem. I Europa fiskas bestånd som ännu inte lekt, vandringshinder blockerar tillgången till livsmiljöer, och kraftverk dödar individer som vandrar nedströms.

– Och så har vi klimatförändringar, miljögifter, parasiter, lägger Ylönen till den dystra listan.

Som bakgrund till ålförvaltningsplanen färdigställdes i början av 2025 en rapport som presenterar skötselåtgärder och tips för att rädda ålen. En betydande åtgärd är överflytt av ål i de viktiga, men utbyggda ålvattnen i Kymmene älv och Kumo älv.

ERÄLUVAT.FI

Information om fiske!

Hur andas fisken?
Hur ofta ska man äta fisk?
Vilken är Finlands nationalfisk?

Spela frågesport, minnesspel och bingo:

ahven.net/sv/fakta-om-fisk/
undervisningsmaterial

Lähiikalastuspalvelut kuntoon-guiden som är riktad till kommuner publicerades

Finlands fritidsfiskares centralorganisation har gett ut den nya Lähiikalastuspalvelut kuntoon-guiden som riktar sig särskilt till kommunala beslutsfattare. Guiden gynnar även delägarlag, vattenägare och alla som vill utveckla närfiskeplatser i sina egna vattenområden.

I och med urbaniseringen koncentreras även fritidsfisket alltmer till tätortsområden. Lokala fisketjänster i städer eller kommuner kanske inte längre uppfyller behoven hos moderna fiskeentusiaster. Fiskekultur, -seder och -etik har förändrats snabbt.

Till exempel har utbudet av fisketillstånd i de flesta kommuner fastnat i förra årtusendet. Tillstånd säljs för vissa allmänna fiskemetoder, men ett brett spektrum av olika aktiva fiskemetoder har oavsiktligt lämnats utanför, konstaterar fiskeexperten Janne Antila, författare till guiden.

Kommunerna har stor betydelse för de lokala fiske-tjänsterna.

Kod
Betald
Tillståndshavare
Adress

FISKEKORT 2025

Mål Fiskevårdsavgift
Tillståndstyp Fiskevårdsavgift / 2025
Giltighet Giltig till 31.12.2025

NAMN: _____

Kryssa för de fiskemetoder du har testat:

☐ METSPÖ ☐ KASTSPÖ ☐ PILKFISKE

☐ STRÖMMINGSHÄCKLA ☐ ANNAT: _____

När vuxna betalar fiskevårdsavgiften stöder de vården
av fiskevatten och dem som äger vattenområden.
Därför får barn fiska avgiftsfritt.

Klipp loss och laminera kortet så att det håller under dina fiskeresor

Tack för att du tar hand om våra gemensamma fiskbestånd och fiskevatten!

Fiskevårdsavgiften är en investering i
naturen. De insamlade medlen upprätthåller
fiskemöjligheterna i hela Finland.

Läs om vad fiskevårdsavgiften används till på adressen:

FISKEVÅRDSAVGIFT.FI

